

Peritonæum
in simularium
partium nume-
ro.

Peritonæi ma-
gnitudo & si-
tus.

Connexus or-
tus.

Forma.

Ipsius super-
ficies cuius-
modi.

Processus a
peritonæo e-
nasci.

Peritonæi no-
undiq; pariter
crassum.

Quibus parti-
bus peritonæi
peruium sit.

Vasa & ner-
ui quibus peri-
tonæum impli-
catur.

permulta. Peritonæum itaq; ex simplicium & primorum corporum, quæ similia etiam nun-
cupare solemus, numero censetur. Membrana enim tenuis substantia est, nullis omnino fibris:
secus ac uenarum arteriarumq; tunica, aut tenues ac membranæ musculorum enervationes
intertexta. estq; inter cæteras corporis simplices membranas amplissima & maxima. Carnosa
namq; nobis uocatur mēbrana, & si amplior ipso peritonæo sit, ac uniuerso corpori cutis modo
obducatur, tamen accuratè simplex non est, quū quibusdā carneis donetur fibris, & musculosa
in ipso collo & fronte efficiatur. Porro peritonæum uniuersam cavitatē, quæ sub septo transuer-
so, ad os usq; coccygis, totius corporis faciliē capacissima habetur, succingit, ac omnibus quæ illa
continent organis obtenditur, eaq; conceptaculi ritu amplectitur: uentriculū scilicet, intestina,
omentum, mesenterium, iecur, lienē, renes, utramq; uesicā, uterum, & uasā demū quæ eunq; inter se
ptum transuersum & crura sitū habent. Atq; hæc quidē peritonæū interna ipsius sede cōtinet,
externa uerò undecunq; musculis cōnascitur. Ex ligamētis enim, quæ lumborū uertebras cōne-
ctunt, & quæ sacrū os illū ossibus cōmittunt, peritonæū utrinq; principiū ducit, mēbranae late-
modo ab illis enascens. Mox ab utroq; latere ascendens, lumborū musculis, & ijs qui internā
ossis illū sedem occupātes, femorū præfunt motibus, obducitur: & fibris quibus inuicē muscu-
los cōmitti uidemus, illis adhærescit. At ubi musculos, qui ternario numero utrinq; cōplectun-
tur, peritonæū superauit, internæ transuerforū ab dominis musculorū, & uniuerſæ inferiori
septi transuerſi sedi subtenē, peritæcillimē ipsiſ, potissimū uerò neruosis illorū tenuitatibus
connatū, & quodāmodo propriæ musculorū membranæ uicē gerens. Refert itaq; peritonæū
oblongum ovi inſtar utrē, seu sphaerā aliquā, cuius longitudo pertinet à septo transuerſo ad hu-
millimā amplitudinis sedem, quā sacrū os cum ossibus ipsius lateribus commissis efformat. &
quemadmodū utres ex tergoribus parati, exterius hirti asperiq; intus plani ac laues admodum
esse solēt: ita quoq; peritonæū externa parte, ut aptius musculis undiquaq; hæreat, asperū fibro-
sumq; ad eum prorsus modū uisū, quo membranas mutuō cōnatas, inæquales esse dicimus. In-
terna autē peritonæi sedes, uiscera quæ cōplectitur spectās, impense leuiss & terſa, ac ueluti a quo
humore oblita, secātibz occurrit, adipis interdū copiā sibi (ut in suis quasi perpetuū) adna-
tam obtinens. Verum hunc nō omni ex parte æquē copiosum reperies. Anterior namq; supe-
rior ue interna huius peritonæi sedis regio qua uentriculū contingit, ac dein posterior quoq;
regio ad lumbos & sacrū os pertinet, copiosiori abundat adipe, q̄ sedis eius interne latera,
parsq; umbilico contermina. Præterea interna hæc peritonæi sedes portiones quasdā seu pro-
cessus ijs quæ cōtinet organis porrigit, illisq; processibus ea organa inuicē colligat, et sibi quoq;
adnectit, ac singulis præter peculiare ipsorū tunicas (si modō quas habeant) aliud etiā inuolu-
crum obducit. Atq; hinc etiā fit, ut ijs organis quæ duas peculiare fortuntur tunicas, quemad-
modum uentriculus & intestina, ternæ attribuantur: quæ autem unicā duntaxat peculiare tu-
nicam exigunt, e quorum numero sunt uterus & utraq; uesicā, binas obtineant. Verum orga-
na nulla peculiari donata tunica, ut iecur & lien, eā quæ ipsiſ obducitur à peritonæo adipiscun-
tur. Quo nam pacto autem, quibusq; ex locis hosce processus in cuiusmodi tunica degenerātes,
peritonæū educat, & quo modo illi inuicem crassitie differāt, in cuiusq; organi enarratione op-
portuniūſ quā hīc recensēbitur. Quemadmodū uerò interna peritonæi sedes ab externa ua-
riat, sic neq; omni ex parte peritonæū sibi crassitie & robore correspondet. Quā enim ex uerte-
brarū ligamentis pronascitur, crassissimū est: deinde quā lumborū incumbit musculis, crassum
quoq; cernit. Anteriori uerò parte, quæ à mucronata pectoris ossis cartilagine ad pubē usq; per-
tinet, peritonæū tenuius graciliusq; & inualidius reperitur, q̄ in lateribus & lumborū regione.
Ad hæc uiris peritonæū crassius ualidiusq; est iuxta mucronatā cartilaginem, quā iuxta pubis
sedem: in mulieribus uerò ad pubem crassius ualidiusq; neq; his, uti uiris, peritonæū hīc ad in-
guina utrobizq; seminarijs uasis uia præbent. Est enim peritonæū peculiariter in uiris in bifo-
raminibus, ut ita dicam, peruium, & tunica utriq; testu priuatim offert, quo is & ipsiſ semina-
ria uasā tuto obuoluntur, ac dein in uiris pariter atq; in mulieribus, peritonæū quā septo sub-
ducitur, tria cum septo quoque communia exigūt foramina: primum quo uenam cauam, se-
cundum quo stomachum cum ipsiſ coherentibus neruis, tertium quo magnam arteriam uena
coniuge experti, & aliquot sexti paris neruorum cerebri ramis concomitatam deducit. Præte-
rea umbilici quoque uasorum gratia, & in mulieribus finis uteri ceruicis, in uiro autem cer-
uicis uesicæ, in utriusque uerò podicis nomine, peritonæum perforatur, ac demum multis
uenis, arterijs & neruis crus petentibus, deinde illis quæ maxima portione in rectos abdo-
minis musculos sursum tendunt, & alijs nonnullis quæ dorsi & abdominis musculis, & cu-
ti à uasis lumborum uertebris incumbentibus, peritonæum iter præbet, ab iisdem uasis surcu-
los sibi assumens. Quā enim septo subductum est, septi uasis ad nutritionem uitur, in la-
teribus

teribus autem ab ijs ramis qui in lumborum regione geniculatim à magi-
riguntur, plurimas soboles quoque peritonæum mutuatur. In anteriori
quidem qua mucronatam spectat cartilaginem, a uasis sub pectoris ossis
musculos excurrentibus peritonæum soboles exigit: in humiliori autem
constitente propagines asciscit ab illis uasis, quæ sursum sub rectis expe-
Caterum quod peritonæo medici tactus sentium adimant, ridendum p-
dum est, quum unā cum illis quæ transmittit organis, frequentibus quoq;
a quibus furculos etiam adipiscitur, idq; ab ijs potissimum qui abdomini
seculis. Porro peritonæi usus complures enumerari solent, primus quidem
ximus contegat: ex quibus quum pleraque tendi remittiq; debeant, periton-
ri id possit, nerueum & membraneum meritō factum cernitur. ualidum qu-
continere: sed tenue, quo min⁹ pondere molestum esset. Secundus, quo e-
tur ab extrinsecus ambientibus musculis interfinguit, ne quando tenui-
qua in media ipsorum spacia incidant, & dum musculos premunt, aut ab-
stant aut arctantur, dolore afficiunt aut afficiuntur, intestina motum eorum
menta intestinis complexa difficillimē deorsum transmittantur: id quod n-
dit. Verum hæc intestina inter media musculorū abdominis spacia, dum
transuerſi, minimē interciderent, & si Galenus id præcipuē innuit, quando
terum peritonæum ijs quibus id obducitur inuolucrum constituunt, om-
abdominis musculis hæc organa interfingunt, neque ex situ etiam inter lu-
& transuerſos fortassis inuolui intestina potuissent. Sunt autem illi lumbe-
sum mouentium nonus, & femoris motus autorum sextus. Tertium perito-
cum cæteris Anatomes professoribus recenset, quo id sicci alimenti superi-
accedente opera propellit: quasi uerò idem officium quod abdominis musc-
ad faciem excretionem subire suo loco cōmemorauimus, peritonæum p-
motu quo se contrahat distendatq; præditum sit, ac non transuerſorum ab-
rum, & septi quibus connascitur motum necessariō sequatur. Dein ac si p-
quā cutis, aut abdominis adeps, ipsumq; adeo omentum illi usui subserui-
nam costas succingentem, quæ peritonæo substantia usu & conformatione
det, in thoracem arctantium organorum numero habitat non fuisse, quum
raci comprimēdo, quā hoc facibus eiſ ciendis auxiliari deberet. His quā
succedit, omnibus quæ peritonæum ambiunt, & potissimum abdominis
quo is ceu inuolucrum exactē circumdatum, stringat omnia, ne leui occasio-
lus, aut intestina etiam flatibus infestentur. At postremus præcipuusq; peri-
omnia quibus circumdatū est, ab eo cōtinentur, & ueluti à pelle quadam sin-
turo colligantur, suisq; sedibus fixa hærent.

DE STOMACHO ET VENTRICO

Caput III.

Stomachum perinde ac uentriculum præcipuē ostendunt decima quarta
figuræ, quibus in uentriculo commons trando succedit decima sexta, quæ hu-
& decima septima ipsius tunicas uti fieri licuit semel exprimit. Dein uentricu-
sicum proponit secunda figura simul cum sexta. Sua sede autem nonnihil motu
ma. Postremo ipsius elatius orificium non ineleganter in uigesima figura spe-
corum nonnulli lægodiū, ut & Latini scriptores plerique cor & præcordia
(ut Galenus) stomachum appellant. Arabum interpretes Alfid, Alpha
Fubed. Inferius uerò Polux, Hæsoher.



ENTRICVLVS, qui promptuarij modo esculenta
pere, eaq; primo labore (sine quo hæc inutilia & homin-
essent) concoquere ac mutare debuit, non statim post
quamquam is sitis ad cibi dentibus attriti assumptione
Thoracem nanque & illo contenta uiscera rerum Opifex
locauit, ut is in demissioribus sedibus excrementorum
illaq; (ut in ædificijs architecti ab oculis & naribus de-
propterea necessariō retrā essent aliquid habitura, auertunt) procul à sensib-